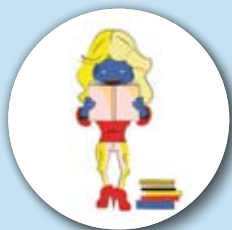

GENERIEKE STUDIEVAARDIGHEDENSET VOOR DOORSTROOM MBO-HBO

1

Plannen en
zelfstandig werken

2

Teksten lezen en leren

3

Informatie zoeken
en verwerken

4

Presenteren

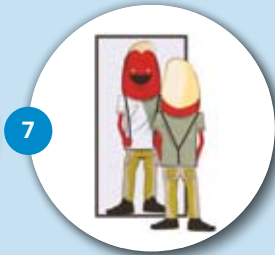
5

Verslagen maken

6

Onderzoeken

7

Reflecteren

8

Analyseren

9

Samenwerken

10

ICT inzetten

Leerstrategie Verschil hbo met mbo

- regulatief
- hoger tempo
 - grotere zelfstandigheid
 - hogere mate van verantwoordelijkheid
 - weinig begeleiding buiten lessen, weinig verplichtingen en controle
 - minder begeleiding
 - pro-actief werken
 - interactie docent – student
 - andere begeleidingsvormen
 - andere toetsomgeving
 - open opdrachten

Resultaat

- student draagt verantwoordelijkheid voor eigen activiteiten en studie
- student toont initiatief, heeft eigen ideeën, maakt planning
- student levert prestaties en producten die voldoen aan de gestelde eisen
- student komt afspraken na en reageert op vragen
- student is actief in de les, geeft eigen invulling aan taken en heeft hoge verwachtingen van de docent

Deelvaardigheden / technieken

verantwoordelijkheid nemen

taken inventariseren

reële tijdplanning maken voor korte en langere termijn in juiste volgorde

deadlines en resultaten opnemen

planning nakomen

probleemoplossend werken

adequaat reageren bij onduidelijkheden

improviseren

uitzoeken wat niet duidelijk is

Gedrag

draagt verantwoordelijkheid voor resultaten van eigen werk en studie

zoekt uit wat er gedaan moet worden

maakt weekplanningen en langere termijnplanning

neemt in planning op wanneer iets af moet zijn

houdt zich aan de planning, werkt planning in juiste volgorde af en meldt wanneer iets niet lukt

toont probleemoplossend vermogen

wacht niet af maar neemt initiatief bij onduidelijkheden

past planning zo nodig aan

formuleert vragen en zoekt bronnen in geval van onduidelijkheden

Aan de slag als individuele docent

- Besteed in de lessen expliciet aandacht aan plannen/zelfstandig werken, sluit aan op het niveau van de studenten en pas de mate van sturing erop aan.
- Laat studenten eigen ervaringen met plannen en zelfstandig werken uitwisselen en maak daar een leermoment van.
- Leer studenten zowel individueel als gezamenlijk plannen en zelfstandig werken.
- Leer studenten plannen voor de korte en langere termijn.
- Bied ondersteunende hulpmiddelen zoals checklists, formats, stappenplannen, logboek en urenregistratie aan.
- Hanteer duidelijke deadlines, beloon tijdig inleveren en verbind consequenties aan het overschrijden van de deadline.

Aan de slag als team/opleiding

- Breng in kaart wat er in het curriculum al gebeurt op het gebied van plannen en zelfstandig werken (in welk leerjaar, in welke lessen, hoeveel lestijd, op welk wijze, welke aanpak).
- Bespreek de gewenste situatie en maak afspraken over:
 - de gewenste begeleiding bij en tijdsinvestering in leren plannen en zelfstandig werken;
 - de wijze waarop de studievaardigheden kunnen worden ingebed in het curriculum. Denk daarbij aan plannen (toepassen en oefenen) tijdens de reguliere lessen, in stages en in projecten, en de monitoring erop tijdens de studieloopbaanbegeleiding;
 - gebruik van dezelfde formats en begrippen;
 - fasering tijdens de opleiding in de mate van sturing in de lessen: van docent gestuurd via gedeelde sturing naar studentgestuurd en van kleine meer gestructureerde, gesloten opdrachten naar grotere, open opdrachten;
 - het tijdig aanleveren door de opleiding van informatie die de student nodig heeft om te kunnen plannen, zoals lesroosters, toetsroosters en inleverdata.

Leerstrategie Verschil hbo met mbo

cognitief

- hoger (leer)tempo
- grotere omvang leer-taken
- langere en abstractere teksten
- Engelse literatuur
- veel begrippen in korte tijd
- veel informatie in korte tijd
- veel lezen
- ander taalgebruik door docenten en in studiematerialen
- andere toetsomgeving

Resultaat

- student kan zich de inhoud van grote hoeveelheden tekst zelfstandig eigen maken
- student kan Engelse (vak)literatuur lezen
- student kan algemene regels toepassen op specifieke situaties en verschijnselen verklaren

Deelvaardigheden / technieken

grote hoeveelheid stof bestuderen

Engelse teksten begrijpen (anders dan bij het vak Engels)

hoofd- en bijzaken onderscheiden

samenvatten

Gedrag

bestudeert meerdere hoofdstukken of boeken voor toets / tentamen / examen

leest Engelse (vak)literatuur

markeert of onderstreept hoofzaken in teksten

maakt heldere samenvatting van een tekst

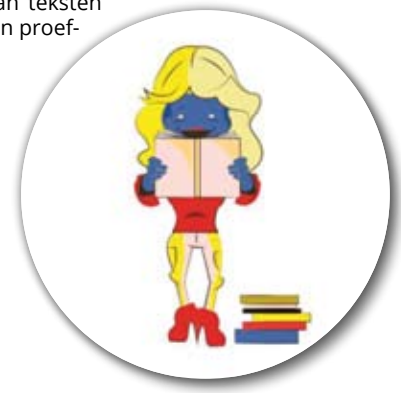
Aan de slag als individuele docent

- Laat studenten wennen aan véél lezen en ga na of ze de teksten begrijpen.
- Besteed expliciet aandacht aan teksten leren lezen.
- Sta stil bij en laat oefenen met het toepassen van verschillende leesstrategieën (oriënterend, zoekend, begrijpend, analytisch en herhalend) voor efficiënt lezen.
- Introduceer regelmatig nieuwe begrippen die zich in de lessen/teksten aandienen (eventueel m.b.v. mindmappen voor minder talige studenten).
- Maak studenten ervan bewust dat begrippen en abstracties van belang zijn om effectief en efficiënt te kunnen werken in de praktijk.
- Start ook lessen vanuit begrippen in plaats van vanuit praktijkproblemen en laat studenten daar praktijkvoorbeelden bij zoeken.
- Oefen met het maken van samenvattingen. Dit kan ook via mindmappen.
- Zoek teksten die qua omvang of inhoud uitdaging geven richting hbo.
- Laat studenten met elkaar een leesplanning maken voor een boek, laat deze uitvoeren en bespreek de ervaringen.
- Neem inzichtvragen op in toetsen en besteed hier aandacht aan bij het nabespreken.

- Gebruik zelf regelmatig abstracties en begrippen, zodat studenten hieraan kunnen wennen.
- Differentieer binnen de lessen. Geef studenten die het hbo mogelijk aankunnen bijvoorbeeld moeilijker teksten om te oefenen of abstractere feedback bij toetsen.

Aan de slag als team/opleiding

- Maak afspraken in het team over de hoeveelheid literatuur per vak die gebruikt wordt voor de toetsen en wie daar voor verantwoordelijk is.
- Maak als opleidingsteam integraal afspraken over de wijze waarop de studievaardigheid gestimuleerd en geïmplementeerd wordt in de lessen (bijvoorbeeld hoeveel literatuur per vak, toenemend gebruik van abstracte begrippen en denken van theorie naar praktijk).
- Besteed aandacht aan 'teksten lezen en leren' bij een proefstudeerdag.

Leerstrategie Verschil hbo met mbo

- cognitief
- abstracter
 - grotere opdrachten
 - toepassing in verschillende bredere contexten
 - deductief i.p.v. inductief

Resultaat

- student zoekt, selecteert en analyseert informatie t.b.v. studie
- student kan transfer maken, kennis expliciteren en generaliseren

Deelvaardigheden / technieken

simultaan luisteren en schrijven

informatiebronnen gebruiken

waarderen van informatiebronnen

onderzoeksvragen opstellen

hoofd- en bijzaken onderscheiden

selecteren van relevante informatie

ordenen van informatie

Gedrag

maakt aantekeningen tijdens uitleg

gebruikt en vergelijkt informatie van internet, boeken, personen e.d.

schat de betrouwbaarheid van bronnen in

bedenkt en formuleert vooraf wat hij wil weten

onderzoekt eerst hoofd- en dan bijzaken

haalt belangrijke informatie uit gesprekken, lessen, discussies e.d.

ordent informatie op basis van relevantie, samenhang en betrouwbaarheid

Aan de slag als individuele docent

- Geef opdrachten waarbij bronnen gebruikt en verantwoord moeten worden.
- Leer studenten hoe en waar ze actuele informatie kunnen zoeken, bijvoorbeeld via Google Scholar en de mediatheek.
- Leer studenten hoe ze de betrouwbaarheid van bronnen en informatie kunnen beoordelen.
- Leer studenten hoe zij op correcte wijze naar literatuur moeten verwijzen, zowel in de tekst als in de literatuurlijst.
- Maak studenten bewust van de verwerkingsmogelijkheden van bronnen, zoals citeren en ontlenen aan.
- Leer studenten verschillende manieren van informatieverwerking zoals ordenen en het maken van een schrijfplan.
- Stuur in opdrachten aan op verschillende eindproducten zoals een presentatie, rapport of artikel.

Aan de slag als team/opleiding

- Maak afspraken over de wijze waarop bronvermelding plaats moet vinden (bijvoorbeeld APA-normen) en pas deze consequent toe in de gehele opleiding.
- Bespreek in het team hoe, wanneer en op welke wijze brongebruik opgenomen wordt in het onderwijsprogramma.

Leerstrategie Verschil hbo met mbo

cognitief

- complexere onderwerpen
- taalgebruik
- studiemateriaal

Resultaat

- student kan helder formuleren en daarin aansluiten bij de doelgroep
- student kan argumenteren en abstract denken
- student kan transfer maken, kennis expliciteren en generaliseren

Deelvaardigheden / technieken

bepalen van en verdiepen in de doelgroep

doel vaststellen

inhoud en opbouw kiezen

correcte en passende taal gebruiken

hulpmiddelen inzetten

goede lichaamshouding aannemen

omgaan met reacties

omgaan met feedback

Gedrag

stemt af op het publiek

bepaalt doel van de presentatie

kiest duidelijke opbouw en brengt deze aan

gebruikt correct Nederlands en stemt taalgebruik af op de doelgroep

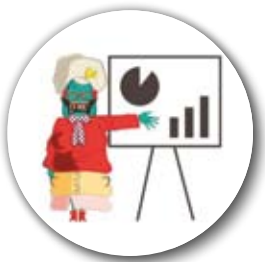
maakt effectief gebruik van hulpmiddelen (b.v. PowerPoint, Prezi, poster, flyer)

let op de juiste lichaamshouding

neemt reacties van het publiek waar, maakt contact, beantwoordt vragen

kan feedback horen en ontvangen en kan medestudenten feedback geven op presentaties

affectief

Aan de slag als individuele docent

- Maak samen met de student/groep een beoordelingsformulier voor een presentatie ten behoeve van bijvoorbeeld de manager van een stagebedrijf.
- Laat studenten presenteren met behulp van verschillende media/ondersteunende middelen.
- Laat studenten elkaar feedback geven.
- Laat studenten aangeven waar ze feedback op willen hebben.
- Oefen met korte, zakelijke presentaties.
- Geef als docent het goede voorbeeld door af en toe zelf een presentatie te geven.
- Vraag studenten bij een presentatie elk één kritische vraag te formuleren. Deze kan daarna worden besproken en van feedback voorzien.

Aan de slag als team/opleiding

- Neem toetsen in de vorm van een presentatie op in het curriculum, maar waak voor overkill.
- Laat studenten voldoende oefenen met presenteren zonder dat er een beoordeling aan gekoppeld is.
- Onderzoek of een presentatie aan management of collega's onderdeel van de stage kan zijn.
- Betrek mensen uit het werkveld bij de presentatie.

Leerstrategie Verschil hbo met mbo

cognitief

- uitgebreider pakket van eisen
- grotere verslagen/ werkstukken
- grotere zelfstandigheid
- deductief denken
- (veel) vakliteratuur gebruiken

Resultaat

- student kan verzamelde informatie weergeven en over verrichte (onderzoeks-)activiteiten rapporteren
- student kan argumenteren en abstract denken
- student kan transfer maken, kennis expliciteren en generaliseren

Deelvaardigheden / technieken

verslagen/werkstukken maken

opbouw en vormgeving verzorgen

correct taalgebruik bezigen

effectief taalgebruik kiezen

bronvermelding opnemen

Gedrag

maakt verslagen met een lengte van meerdere pagina's

houdt zich aan richtlijnen voor opbouw en zorgt voor passende en aantrekkelijke vormgeving

gebruikt correct Nederlands

formuleert bondig en vlot, afgestemd op de doelgroep

geeft volledige bronvermelding volgens richtlijnen

Aan de slag als individuele docent

- Screen met studenten artikelen op argumenten.
- Laat studenten een onderzoeksverslag lezen en bekijk de opbouw, onderbouwing en context.
- Leg regelmatig een link naar andere vakken, lessen en beroepen op micro-, meso- en macroniveau.
- Geef studenten voorbeeldverslagen en laat de inhoud onderbouwen vanuit de theorie.
- Leer studenten kernachtig schrijven.

Aan de slag als team/opleiding

- Combineer verslaglegging met en integreer het in andere vakken.
- Stel als team beoordelingscriteria voor verslaglegging op en pas deze toe met een toenemende moeilijkheidsgraad.
- Neem in de beoordelingscriteria onderdelen op als onderbouwing en argumentatie.
- Leer studenten raamwerken aan op basis waarvan ze verslagen kunnen maken en leer ze eruit kiezen.
- Neem in een doorstroomprogramma onderbouwing, argumentatie en contextueel denken op als belangrijke aspecten bij verslaglegging.
- Laat tijdens een proefstudeerdag studenten in drie zinnen een samenvatting schrijven van een presentatie, waarbij de beste wint.

Leerstrategie Verschil hbo met mbo

cognitief

- abstracter
- grotere onderzoeken
- complexere opdrachten
- grotere zelfstandigheid
- pro-actief werken
- deductief i.p.v. inductief
- onderbouwen en beargumenteren van aanpak / oplossing van opdrachten of problemen

Resultaat

- student stel zich onderzoekend op en kan systematisch onderzoek uitvoeren.
- student kan algemene regels toepassen op specifieke situaties en verschijnselen verklaren
- student kan argumenteren en abstract denken

Deelvaardigheden / technieken

onderzoeksvragen stellen

onderzoeksplan maken

literatuuronderzoek doen

onderzoeken

rapporteren

concluderen

evalueren

Gedrag

formuleert onderzoeksvragen en daarvan afgeleide deelvragen

stelt passend en volledig onderzoeksplan met bijbehorende tijdsplanning op

raadpleegt en vergelijkt verschillende voor het onderzoek relevante bronnen

verzamelt correct en systematisch data

rapporteert over de onderzoekswijze en resultaten

trekt logische conclusies die antwoord geven op de onderzoeksvraag

reflecteert op het onderzoek, bediscussieert resultaten en geeft aanbevelingen voor vervolgonderzoek

Aan de slag als individuele docent

- Leer studenten twifelen over geleerde kennis, bijvoorbeeld door verschillende onderzoeksresultaten te laten zien bij eenzelfde probleem.
- Maak studenten nieuwsgierig door vragen te stellen over leuke onderzoeksuitkomsten. Maak bijvoorbeeld gebruik van het tijdschrift Quest.
- Noem de bronnen bij het lesgeven en stel deze ter discussie.
- Neem de tijd voor het beschrijven van de context, voordat de student een onderzoeksvraag gaat formuleren.
- Inventariseer waar de student in de stage tegenaan loopt en laat de student de context uitwerken met behulp van de vragen wie, wat, waar, wanneer (de 4 w's) en hoe. Laat de student de uitkomsten analyseren.
- Bespreek problemen en relateer ze aan meerdere niveaus: micro, meso en macro.
- Maak studenten ervan bewust dat de mens altijd (onbewust) onderzoekt en leg het verschil uit met onderzoek doen als professional.
- Laat de klas op zoek gaan naar betrouwbare bronnen over een thema dat de studenten boeit, laat hierover stellingen maken en discussieer met elkaar, waarbij de gebruikte argumenten uitsluitend uit bronnen gehaald mogen worden.
- Bespreek een klein en interessant onderzoeksverslag en licht aan de hand daarvan de begrippen onderzoeksplan, onderzoeksfasen, methodiek en rapportage toe.

- Geef een mediatheektraining 'betrouwbare bronnen zoeken'.

Aan de slag als team/opleiding

- Maak van de onderzoekslijn een doorlopende leerlijn in het onderwijs, waarbij gaandeweg een onderzoekende houding wordt aangeleerd.
- Bied studenten die goed presteren een gedifferentieerd programma aan waarin ze onderzoeksvaardigheden kunnen aanleren.
- Gebruik onderzoek als centrale lijn in een keuzedeel.
- Laat studenten bij proefstuderen een klein kwantitatief onderzoek doen en hun bevindingen presenteren.

Leerstrategie Verschil hbo met mbo

regulatief

- abstracter / meer diepgang
- grotere opdrachten
- grotere zelfstandigheid
- pro-actief werken
- sociaal-culturele context
- toepassing in verschillende bredere contexten

Resultaat

- student reflecteert vanuit een professionele basishouding op eigen gedrag en behaalde resultaten
- student is zich bewust van eigen zingeving en interesse
- student kan verschillende reflectiemodellen toepassen

Deelvaardigheden / technieken

ontwikkelen zelfinzicht

ontwikkelen bewustzijn van eigen gedrag

reflecteren op resultaat

reflecteren op proces

reflecteren op leerpunten

Gedrag

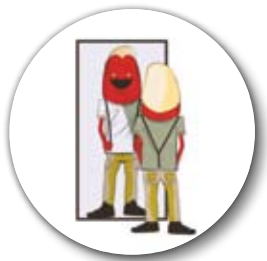
kijkt kritisch naar zichzelf en formuleert realistische ambities

is zich bewust van eigen rol en verantwoordelijkheden en geeft sturing aan zijn ontwikkelproces

bepaalt of resultaten voldoen aan de eisen

bepaalt wat goed ging en wat beter kan

bepaalt wat een volgende keer beter kan en hoe dat te realiseren

Aan de slag als individuele docent

- Onderken de verschillende reflectiemodellen en beslis welk model zinvol is in een bepaalde situatie.
- Leg altijd uit wat onder reflecteren wordt verstaan en wat het doel is van een reflectieopdracht.
- Maak kleine afgebakende reflectieopdrachten waarbij studenten stap voor stap leren reflecteren (individueel of als groep).
- Laat studenten hun reflectie onderbouwen met praktische voorbeelden en ervaringen.
- Maak een koppeling tussen de uitkomsten van de reflectie en nieuwe leerdoelen of opdrachten.
- Gebruik spellen op het gebied van reflecteren, die het oefenen ondersteunen.

Aan de slag als team/opleiding

- Organiseer een studiedag voor docenten over reflecteren;
- Maak afspraken over de inzet van zelftests (zie hoofdstuk 6) voor het reflecterend vermogen.

Leerstrategie Verschil hbo met mbo

cognitief

- abstracter
- theoretischer
- deductief i.p.v. inductief
- transfer van kennis
- onderbouwen en beargumenteren van aanpak en oplossing van opdrachten of problemen

Resultaat

- student kan informatie systematisch en correct analyseren
- student kan algemene regels toepassen op specifieke situaties en verschijnselen verklaren
- student kan argumenteren en abstract denken

Deelvaardigheden / technieken

verband leggen tussen theorie en praktijk

probleem definiëren

informatie vergelijken en verbanden leggen

informatie beoordelen

feiten en meningen onderscheiden

conclusies trekken

Gedrag

legt verband tussen theorie en praktijk

stelt vooraf probleem of vraag vast

vergelijkt en verbindt informatie uit verschillende bronnen

bepaalt of informatie volledig en betrouwbaar is en onderscheidt hoofd- en bijzaken

let erop of het om meningen of feiten gaat

trekt logische conclusies uit verzamelde informatie

Aan de slag als individuele docent

- Gebruik bij het bespreken van problemen in de les verschillende analysemethoden, zoals brainstormen, de 4 w's (wie, wat, waar, wanneer) en de vraag hoe, de vraag naar de gevolgen, de 3 m-niveaus (micro, meso en macro), de STARR(T)methode (Situatie, Taak, Actie, Resultaat, Reflectie, (Transfer)), een spinnenweb of een mindmap.
- Leer studenten zelf analysemethoden inzetten bij het werken aan opdrachten.
- Stimuleer zorgvuldige verkenning van het probleem alvorens met oplossingen te komen.
- Wees minder sturend bij het verstrekken van opdrachten.
- Maak bij complexe situaties samen een mindmap waardoor samenhang in de analyse duidelijk wordt.
- Leer studenten verbanden leggen tussen praktijk en theoretische kaders.

Aan de slag als team/opleiding

- Maak afspraken over waar welke analysemethoden ingezet worden.
- Geef in het curriculum ruimte voor deductief (leren) denken.
- Stimuleer samenwerking tussen het vak Nederlands, de praktijk en kennismvakken.

Leerstrategie Verschil hbo met mbo Resultaat

regulatief	<ul style="list-style-type: none">• grotere opdrachten• langere looptijden• minder begeleiding• pro-actief werken• sociaal-culturele context• toepassing in verschillende bredere contexten	<ul style="list-style-type: none">• student kan effectief samen met anderen aan opdrachten werken en tot goede resultaten komen.• student toont initiatief, heeft eigen ideeën, maakt planning
------------	--	---

affectief

Deelvaardigheden / technieken

Gedrag

heldere doelen en stappen formuleren	zorgt voor passend doel en werkplan en zorgt dat deze voor iedereen helder zijn
werkafspraken maken en naleven	maakt werkafspraken en zorgt dat deze nageleefd worden
taken verdelen	zorgt voor heldere taakverdeling
systematisch werken	bewaakt taakverdeling, planning en deadlines
inspelen op kansen en bedreigingen	stelt kansen en bedreigingen vast en speelt hierop in
creativiteit met realiteitszin combineren	is creatief en realistisch bij het aandragen van bruikbare oplossingen
openstaan voor inbreng van anderen	luistert naar anderen en staat open voor hun inbreng
eigen ideeën inbrengen	brengt eigen ideeën in
meningsverschillen en problemen oplossen in de groep	draagt effectief bij aan het omgaan met meningsverschillen en het oplossen van problemen binnen de groep
bijdragen aan goede sfeer in groep	toont belangstelling voor andere groepsleden
inzetten feedback	geeft en ontvangt feedback
gezamenlijk verantwoordelijkheid dragen voor proces en resultaat	neemt verantwoordelijkheid voor proces en resultaat en spreekt ook anderen daarop aan

Aan de slag als individuele docent

- Leer studenten samenwerken door bijvoorbeeld te werken met een taakverdeling in de groep, het bijhouden van een logboek en het reflecteren op het (samenwerkings)proces.
- Stimuleer samenwerking door gerichte opdrachten, door de inrichting van het lokaal, het variëren met groeps grootte, het beoordelen van de samenwerking als onderdeel van de totaalbeoordeling of door in de beoordeling punten in plaats van een cijfer toe te kennen, die de studenten in hun groep moeten verdelen waardoor iedereen een (mogelijk verschillend) individueel cijfer krijgt.
- Besteed in de les aandacht aan feedback geven gericht op de samenwerking.

Aan de slag als team/opleiding

- Breng in beeld wat er op dit moment gebeurt qua ontwikkelen van de vaardigheid samenwerken.
- Maak afspraken over de rollen en bijbehorende termen (voorzitter, tijdbewaker e.d.) die de opleiding bij groepswork hanteert.
- Maak een opbouw van kleine naar grote groepsopdrachten en verdeel deze over de opleiding.

Leerstrategie Verschil hbo met mbo

cognitief

- hoger tempo
- grotere zelfstandigheid
- pro-actief werken
- sociaal-culturele context

Resultaat

- student toont initiatief
- student heeft eigen ideeën

Deelvaardigheden / technieken

inzetten communicatie/
sociale media

gebruiken Elektronische
Leeromgeving (ELO)

gebruiken Word

gebruiken PowerPoint of
Prezi

gebruiken Excel

zoeken op internet

Gedrag

kiest passende media en
zet deze actief in

kent de mogelijkheden
van de ELO en benut deze
effectief

werkt effectief met af-
beeldingen, voetteksten,
paginanummers, opmaak

werkt effectief met
afbeeldingen, animaties

werkt met grafieken en
voert berekeningen uit

maakt effectief gebruik
van zoekcommando's

Aan de slag als individuele docent

- Integreer het gebruik van ELO (elektronische leeromgeving) binnen de lessen/het onderwijs.
- Leer studenten werken met verschillende ICT-toepassingen zoals MS-office, social media, Google Scholar en ICT-programma's binnen het eigen vakgebied.
- Neem bij de (beoordelings)criteria voor een presentatie, verslag of rapportage eisen op waardoor de student met diverse aspecten van het Office-pakket vertrouwd raakt, zoals animaties in PowerPoint, berekeningen in Excel, gebruik van voettekst, paginanummering en automatische inhoudsopgave in Word.
- Besteed aandacht aan social media en het doel en de (on)mogelijkheden ervan binnen de lessen.
- Benoem het doel van de inzet van ICT, waar mogelijk gekoppeld aan de toekomstige beroepssituatie.
- Zorg dat ICT een meerwaarde heeft, doe geen ICT om de ICT.

Aan de slag als team/opleiding

- Formuleer een gezamenlijke visie op de inzet van ICT binnen het onderwijs.
- Organiseer workshops voor collega's.
- Overweeg om te werken met een plagiaatscanner om plagiaat tegen te gaan.
- Inventariseer de ICT-mogelijkheden binnen het eigen vakgebied en stem het ICT-gebruik daarop af.
- Maak aparte afspraken over de inzet van social media.

GENERIEKE STUDIEVAARDIGHEDENSET VOOR DOORSTROOM MBO-HBO

- Hanzehogeschool Groningen • Hogeschool Van Hall Larenstein • NHL Hogeschool
- Stenden Hogeschool • Alfa-college • AOC-Terra/OGN, Drenthe College • Friesland College
- ROC Friese Poort • Noorderpoort • Nordwin College.

Auteurs: Ankie de Haas,

Annet Bek,
Boelo Blokzijl,
Ingeborg Wiegman,
Jan Harbers,
Jeanet Schuring,
Mariëtte de Jong,
Marije Nieuwenhuizen,

Wytske Kater,

docent Welzijn, NHL Hogeschool

beleidsmedewerker Onderwijs & Kwaliteitszorg, ROC Friese Poort

directiesecretaris, Alfa-college

onderwijskundige, ROC Friese Poort

projectleider het Groene Lyceum, AOC-Terra

adviseur/beleidsmedewerker Aansluiting, Hanzehogeschool Groningen

stafmedewerker Onderwijs, Kwaliteitszorg en Innovatie, Noorderpoort

*docent Communicatie Diermanagement, Hogeschool Van Hall
Larenstein*

*docent en coördinator voorlichting, Academie voor Sociale Studies,
Hanzehogeschool Groningen*

Groningen, juni 2014

© *Convenant Noord-Nederland 2014. Overname van de inhoud is toegestaan met duidelijke bronvermelding.*

